

2021

AFSTUDEERWERKSTUK

ILLEGALE BROODFOK EN MALAFIDE HONDENHANDEL

Annick Dijk

AD-afstudeerwerkstuk Veterinair Praktijkmanagement

Omslagfoto: (SamenSterkerTegenBrooofdokkers,z.d)

Titel: Illegale broodfok en malafide hondenhandel

Student: **Annick Dijk**
3029250
3029250@aeres.nl

Afstudeer docent: **S. Haven**
s.haven@aeres.nl

Opleiding: **AD Veterinair Praktijkmanagement**
Aeres Hogeschool Dronten

Opdrachtgever: **S. Haven, Aeres Hogeschool Dronten**

Plaats: **Dronten**

Datum: **7 augustus 2021**

DISCLAIMER Dit rapport is gemaakt door een student van Aeres Hogeschool als onderdeel van zijn/haar opleiding. Het is géén officiële publicatie van Aeres Hogeschool. Dit rapport geeft niet de visie of mening van Aeres Hogeschool weer. Aeres Hogeschool aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor enige schade voortvloeiend uit het gebruik van de inhoud van dit rapport.

Voorwoord

Deze scriptie is geschreven als afstudeerwerkstuk voor de opleiding Associate Degree Veterinair Praktijkmanager aan de Aeres Hogeschool te Dronten. Hiervoor is informatie opgedaan over de illegale broodfok en malafide hondenhandel. En is er nagevraagd wat de ervaringen in praktijken zijn wat betreft de pups uit deze handel en de ervaringen rondom het melden van een foutieve fokker. Het doel van deze scriptie is om meer informatie te beschikken voor praktijken hoe zij de eigenaren in het eerste levensjaar van de pup kunnen begeleiden.

Graag bedank ik mijn coach tijdens het schrijven van mijn scriptie Sandra Haven voor de begeleiding en mentale steun. Ook bedank ik mijn collega's van Dierenkliniek Keistad voor het brainstormen over dit onderwerp met in het bijzonder Robbert-Jan Schriek voor het interview, Marlies Nijland en Marije van Bakkum voor het helpen met de enquête. Als laatste bedankt ik alle praktijkmedewerkers die de moeite hebben genomen om de enquête in te vullen.

Annick Dijk
Dronten, juni 2021

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	6
Hoofdstuk 1. Inleiding	7
1.1. <i>Steun van huisdieren</i>	7
1.2. <i>Verkoop van pups</i>	7
1.4. <i>Hygiëne van bedrijven</i>	8
1.5. <i>NVWA</i>	9
1.6. <i>Contact met de dierenarts</i>	10
1.7. <i>Onwetendheid eigenaar</i>	10
1.8. <i>Hoofd- en deelvragen</i>	11
Hoofdstuk 2. Materiaal en methode	12
Hoofdstuk 3. Resultaten	14
3.1. Deelvraag 1: Welke problemen komen dierenartsenpraktijken tegen bij pups uit illegale broodfok of malafide hondenhandel?	14
3.1.1. <i>Gedragsproblemen</i>	15
3.1.2. <i>Overdracht ziekten</i>	15
3.1.3. <i>Te vroeg weg bij ouderdier</i>	17
3.2. Deelvraag 2: Welke zorg hebben deze pups nodig in het eerste levensjaar?	17
3.2.1. <i>Kennismaking dierenarts</i>	17
3.2.2. <i>Vaccinatiestatus</i>	17
3.2.3. <i>Gedrag</i>	18
3.3. Deelvraag 3: Wat zijn de wettelijk stappen die een dierenarts en/of eigenaar moet doorlopen om een illegale broodfok pup/malafide pup aan te geven?	18
3.3.1. <i>Melding maken</i>	18
3.3.2. <i>Identificatie en registratie</i>	20
Hoofdstuk 4. Reflectie	22
Hoofdstuk 5. Conclusie en aanbeveling	24
5.1. Voorkomende problemen.	24
5.2. Zorg voor de pups	24
5.3. De stappen welke genomen kunnen worden	24
5.4. Conclusie hoofdvraag	25
5.5. Aanbeveling	25
Bronnen	26
Bijlagen	31
Bijlage I: interview met Robbert-Jan Schriek, dierenarts.	31

Bijlage II: Enquête praktijkmedewerkers	32
Bijlage III: Steekproefcalculator enquête	34
Bijlage IV: Uitgewerkte enquête onder praktijkmedewerkers.....	35

Samenvatting

Illegale hondenhandel is een probleem dat al jaren speelt. Sinds het coronavirus is deze handel toegenomen. Door het gevoel van eenzaamheid zijn meer mensen honden gaan houden. Veel van deze honden worden aangeschaft via marktplaats. Marktplaats is dan ook een van de grootste platformen voor deze handel.

De hoofdvraag van het onderzoek luidt als volgt: 'Wat heeft het veterinaire team nodig om eigenaren van pups uit de broedfok en/of malafide handel goed te kunnen begeleiden in het eerste levensjaar.' Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden is er literatuuronderzoek uitgevoerd en is onder medewerkers van dierenklinieken een enquête uitgezet. Deze enquête is opengesteld op verschillende facebookgroepen.

Uit onderzoek is gebleken dat ondanks de regelingen; het Besluit houders voor dieren en Identificatie & registratie van dieren verschillende fouten gemaakt worden in het handelen van pups. Door slechte hygiëne, verzorging en sociale ontwikkelingen hebben de pups uit deze handel vaak last van gezondheidsproblemen en gedragsproblemen. En doordat er gefraudeerd wordt met de identificatie en registratie is het lastig om deze handel aan te pakken. Verschillende instanties houden zich bezig met het aanpakken van deze handel. Waaronder de NVWA (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit), deze instantie ontvangt meldingen en bij voldoende meldingen of ernstige melding voert de NVWA inspectie uit. Hoewel het mogelijk is om een melding te maken gebeurt dit niet altijd. Dit komt doordat mensen niet zeker zijn of het gaat om illegale hondenhandel of ze beschikken niet over alle informatie welke nodig is voor het maken van een melding. Daarnaast geven mensen die wel een melding maken aan dat hier weinig tot geen terugkoppeling van komt. Hierdoor voelen de melders zich niet serieus genomen.

Het veterinaire team heeft voornamelijk duidelijkheid nodig omtrent maken van een melding. Het moet algemeen bekend zijn welke informatie nodig is om een melding te maken en waar deze melding gedaan kan worden. Daarbij is het fijn voor de melders dat dit op één punt mogelijk is waardoor zij er niet te lang mee bezig zijn. Verder is het voor het onderzoeken van de vaccinaties goed om titerbepalingen beschikbaar te stellen in de praktijk waardoor honden gecontroleerd kunnen worden op vaccinatiestatus. Als laatste is het fijn dat de praktijk bekend is met een gedragstherapeut welke ze kunnen adviseren aan klanten. Deze punten zouden meegenomen kunnen worden in een vast protocol welke praktijken in het vervolg kunnen hanteren.

Niet alle deelvragen zijn volledig beantwoord. De hoofdvraag is gericht op het begeleiden van de pups in het eerste levensjaar, echter verschilt het per probleem hoeveel zorg een pup nodig zal hebben. Uit onderzoek blijkt dat er vooral behoefte is aan duidelijkheid omtrent het maken van een melding. Om de informatie te concretiseren voor het veterinaire team moeten er nog enkele vervolgstappen uitgevoerd worden. Het melden moet gemakkelijker gemaakt worden door een formulier welke compleet ingevuld kan worden met een terugkoppeling van de instantie. Dit kan geconcretiseerd worden in samenspraak met de NVWA. De organisatie House of Animals kan hier ook een rol aan meespelen.

Hoofdstuk 1. Inleiding

Een nieuw type coronavirus (COVID-19) is in december 2019 geïdentificeerd in Wuhan, China. Sindsdien is het virus over de hele wereld verspreid. Het virus kan van persoon tot persoon overgedragen worden (Zhu, Wei, Niu, 2020). Door de maatregelen welke ontstonden tijdens het coronavirus zitten mensen meer thuis en vinden er minder sociale contactmomenten plaats. Volgens gedragsbioloog Patrick van Veen is de kans groot dat door de COVID-19 maatregelen meer mensen last gaan ervaren van eenzaamheid en depressie (RTL Nieuws, 25 maart 2020). Het blijkt uit de Nederlandse Thuiswerk monitor van Arbo Unie dat thuiswerken meer stress oplevert, het contact met collega's wordt het meeste gemist (Arbo Unie, 2020). Het Trimbos-instituut heeft in mei 2020 een onderzoek gedaan onder de Nederlandse bevolking. Daaruit kwam het resultaat dat vijftig procent van de 3000 respondenten verslechtering van de psychische gezondheid mee maakt sinds het coronavirus (Trimbos-instituut, 2020). Volgens Nienke Endenburg, psycholoog en universitair docent aan de Faculteit Diergeneeskunde, zijn mensen op zoek naar sociale ondersteuning doordat veel niet meer mag (Van Lieshoud., De Zwaan, 2020).

1.1. Steun van huisdieren

Huisdieren kunnen een positief effect hebben op depressies en eenzaamheid door het bieden van gezelschap (Miller., Kennedy., DeVoe. et al, 2009). Dieren geven verschillende signalen af welke positieve invloed kunnen hebben op het welzijn van de mens (Mens en gezondheid, 2015). Zo komt tijdens het knuffelen de stof oxytocine vrij, wat invloed heeft op het verminderen van agressie, angst en stress (Miller, S.C., Kennedy, C.C., DeVoe, D. et al, 2009). In tijden van het coronavirus is het niet mogelijk om fysiek contact te hebben onder de mensen, omdat het advies is om anderhalve meter afstand te houden. Met een dier mag wel geknuffeld worden. Een bijkomend voordeel is dat de eigenaar ook meer buiten komt en meer beweegt doordat de hond uitgelaten moet worden (Mens en gezondheid, 2015). Onderzoek bevestigt dat het houden van honden tijdens de pandemie het gevoel van isolatie en eenzaamheid vermindert en de mentale en fysieke gezondheid van de honden eigenaar ondersteunt (Bussolari et al, 2021).

Dat veel mensen op zoek gaan naar sociale ondersteuning door huisdieren is in de cijfers van het onderzoek van de Dibevo en de Nederlandse Voedingsindustrie Gezelschapsdieren over huisdierenbezit te zien. In 2019 telde Dibevo 1,7 miljoen honden en in 2020 1,9 miljoen honden in Nederland. Daarbij wordt aangegeven dat één derde van de kopers zich vooraf niet laat informeren (Dibevo, 2020). Acht procent van de Nederlandse huishoudens is tijdens de pandemie een huisdier gaan houden, dit is anderhalf procent meer dan in 2019 (Dibevo, 2021). Sinds de coronacrisis geven minder mensen aan dat tijdsgebrek een reden is om geen huisdier te nemen (Dibevo, 2021). Mensen hadden voorheen geen tijd voor een puppy, het thuiswerken zorgt ervoor dat er meer 'tijd' is voor een hond en geeft het wandelen een afwisseling van de dagelijkse werkzaamheden vanuit huis (Hart van Nederland, 2020).

1.2. Verkoop van pups

Volgens House of Animals is marktplaats een platform dat een belangrijke rol speelt in de verkoop van illegale broedfok honden. Doordat één op de vijf eigenaren een hond koopt via marktplaats houdt deze handel zich in stand. Op één dag tijd word door één handelaar 32 verschillende advertenties geplaatst onder 32 verschillende accounts. Verschillende accounts zijn al meer dan

vijftien jaar actief en verkopen pups afkomstig uit Hongarije. Volgens Daan van Uhm, criminoloog aan de Universiteit in Amsterdam, is de broodfokhandel een van de grootste criminele organisaties. In de EU wordt jaarlijks 1,3 miljard euro verdiend aan hondenhandel (House of Animals², z.d.). Volgens Marélie Sweep, marketing manager van Petplan, hebben rasverenigingen een wachtlijst van één tot twee jaar. Momenteel is het aanbod van 'nieuwe' honden te klein, naar schatting is er een percentage van 25 tot 65 procent tekort aan honden van de 150.000 nieuwe honden per jaar (Dobbe, 2020). Doordat men daar niet op wilt wachten gaan nieuwe eigenaren op zoek naar een manier om sneller aan pups te komen. Naar schatting komen er tussen de 50.000 en 80.000 pups via malafide hondenhandel in Nederland (Sophia Vereeniging, z.d., House of Animals, z.d., Timmermans, M. z.d.). Volgens de Koninklijke Hondenbescherming floreert deze illegale handel sinds de coronacrisis door gebrek aan binnenlands aanbod. Deze fokkers verhandelen te jonge pups, jonger dan vijftien weken, waarbij inentingen vervalst zijn en ze vaak niet gechipt en geregistreerd zijn (Biemond, 2021., RTL nieuws, 2020). Karen Soeters, oprichter van House of Animals, houdt zich al jaren bezig met illegale hondenhandel. House of Animals is een organisatie welke gericht is op dierenwelzijn en dierenrechten in Nederland. Er zijn meerdere aangiftes gedaan tegen handelaren. Ook Soeters geeft aan dat de illegale hondenhandel sinds corona nog erger is geworden. De kopers worden onder druk gezet om een aankoopbedrag te betalen, anders gaat de pup naar een andere eigenaar (House of Animals, z.d.).

1.3. Broodfokkers

Er bestaan twee soorten broodfokkers, fokkers die zogenoemd brood verdienen met de fokkerij, de erkende broodfokker en een illegale broodfokker. Een erkende broodfokker is geregistreerd bij de RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland), de aangeschreven locatie krijgt dan een Uniek Bedrijfsnummer (UBN), is in bezit van een bewijs van vakbekwaamheid houders voor honden en katten en fokt op verantwoorde wijze pups, maar verdient wel met het fokken van pups (RVO, 2020). Wanneer een fokker fokt op verantwoorde wijze houdt de fokker zich aan de regelingen Besluit houders voor dieren en identificatie & registratie van dieren (Overheid.nl, z.d.). Deze pups hebben vaak een officiële stamboom, echter betekent dit niet dat de dieren vrij zijn van erfelijke ziektes. Als een fokker met het beeldmerk 'Fairfok' wilt gaan fokken is de fokker verplicht om DNA af te staan. Hiermee kan gecontroleerd worden of het dier enige mogelijkheid heeft om oog-en oorziekten, epilepsie of kanker te krijgen (Raad van Beheer, z.d.). Bij de Raad van Beheer kan ook een heupdysplasie- net als een elleboogdysplasie onderzoek uitgevoerd worden, hiermee kan men controleren of het dier deze aandoening heeft en of dit doorgeven zou kunnen worden aan nakomelingen (Raad van Beheer², z.d.). Een illegale broodfokker is nergens geregistreerd. De honden worden meestal gehouden in zo genoemde 'puppyfabrieken' en 'puppyfarms' (Verhuizdieren, z.d.). Teven worden iedere loopsheid gedekt en zijn een soort 'fokmachines'. Het lichaam heeft geen tijd om te herstellen na een bevalling. De honden hebben geen menselijk contact en zien zelden daglicht. De dieren verblijven het hele leven in hokken en wanneer de dieren niet meer bruikbaar zijn worden ze naar een asiel gebracht of sterven in hetzelfde hok (ABA², z.d.).

1.4. Hygiëne van bedrijven

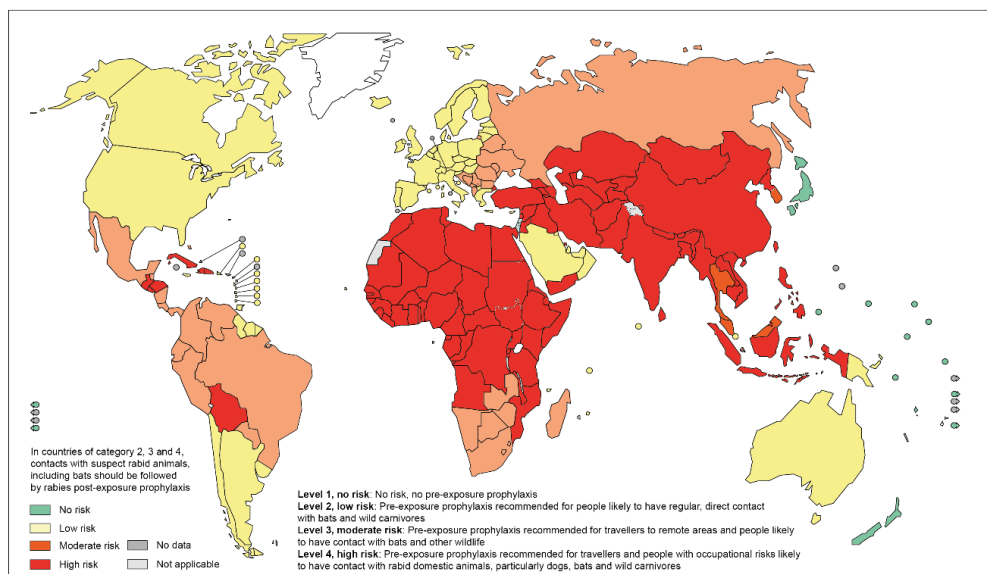
Volgens Esther Soeteman, Dierenarts van Anicura Dierenziekenhuis in Dordrecht, is bekend dat de hygiëne bij de bedrijven in Oost-Europese landen slechter is dan bij Nederlandse fokkers (RTL nieuws, 2020). Het merendeel van de honden komen uit Hongarije, Roemenië, maar ook uit het zuiden, namelijk Spanje. (Geerlings., NVWA, 2017). Bij een illegale broodfokker groeien de pups vaak op

onder erbarmelijke toestanden. De pups worden vaak voordat deze zeven weken zijn weggehaald bij het ouderdier. De dieren worden door heel Europa vervoerd met bussen vol met pups, tijdens dit vervoer krijgen ze beperkt tot geen beschikking van eten en water. De dieren worden ondergebracht bij zo genoemde 'opvangcentrums' en vanuit hier verkocht aan de nieuwe eigenaar (Daminaans, 2014). De pups uit het buitenland zitten vaak met meerdere dieren bij elkaar waardoor besmettelijke ziektes gemakkelijker overgedragen worden. Bij honden bestaan de besmettelijke ziektes zoals; ziekte van Carré (Hondenziekte), hepatitis (Leverziekte), parvovirose (Parvo), leptospirose (ziekte van Weil), bordetella (kennelhoest) en rabiës (hondsdoelheid) (LICG, z.d.). De pups lopen daarnaast extra risico op het ontwikkelen van gedragsproblemen omdat zij minder tot niet gesocialiseerd worden en komen sneller te overlijden (Biamond, 2021). Ook worden bij honden uit de illegale broedfok vaker erfelijke aandoeningen gevonden (ABA², z.d.). Verschillende erfelijke aandoeningen kunnen voorkomen zoals; entropion, heupdysplasie, patella luxatie en elleboogdysplasie (LICG, z.d.). Voor erfelijke aandoeningen bestaat de optie om dit te controleren, maar dit gebeurt niet in de illegale handel omdat het te 'duur' is (ABA², z.d.).

1.5. NVWA

De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit controleert de Nederlandse hondenhandelaars en fokkers. Volgens Tjitte Mastenbroek, woordvoerder van de NVWA, worden er meer honden gekocht omdat men thuis zit vanwege corona. Met tien FTE worden papieren en inentingen bij handelaren gecontroleerd. De inspecteurs kijken naar de leefomgevingen en het welzijn van de dieren. Daarnaast wordt controle van de vaccinatiestatus uitgevoerd van bijvoorbeeld rabiës. Echter wordt aangegeven dat het moeilijk is te achterhalen of de vaccinatiestatus vervalst is en wordt daarbij vermeldt dat als een Hongaarse dierenarts de papieren heeft getekend het akkoord is, omdat Hongarije geen hoog risico heeft op rabiës (RTL nieuws, 2020). Met de beschikbare toezicht capaciteit die de NVWA heeft wordt voornamelijk gefocust op de landen met een hoog rabiërisico. Hongarije valt onder 'low risk' voor rabiës zoals te zien is in figuur 1, Roemenië valt onder 'moderate risk'.

Distribution of risk levels for humans contacting rabies, worldwide, 2018

FIGUUR 1 RISICO GEBIEDEN VAN RABIËS (NVWA, z.d.)

Via de NVWA kan iedereen een melding maken van mogelijke illegale broedfok of malafide hondenhandel. Daarbij worden verschillende gegevens gevraagd zoals: gegevens van persoon die melding maakt, toelichting klacht, welke onderwerpen het beste bij de klacht horen, tot welke categorie de klacht hoort en daarnaast worden gegevens gevraagd over de plaatsbepaling van de klacht. Daarna worden vragen gesteld over de instantie waar het dier vandaan komt: een asiel, pension, fokker of anders en de diersoorten met aantallen. Als laatste wordt gevraagd naar de actie die al ondernomen is en kunnen foto's toegevoegd worden om de melding toe te lichten (NVWA, z.d.). Dierenartsen kunnen een melding doen van malafide hondenhandel. Doordat dierenartsen een compleet beeld kunnen geven met betrekking tot het paspoort, de identificatie & registratie en leeftijd van dieren hecht de NVWA veel waarde aan de meldingen van dierenartsen. Nadat een melding gedaan is voert de NVWA een risicoanalyse uit om te kijken in hoeverre het nodig is om verdere inspectie uit te voeren. De NVWA kan contact opnemen met de persoon die de melding heeft gemaakt (KNMvD, 2018).

1.6. Contact met de dierenarts

Op het moment blijkt dat wanneer de pup ziek is de dierenarts pas ingeschakeld wordt. Dan wordt vaak ontdekt dat het paspoort vervalst is en de vaccinaties niet op orde zijn (Biemond, 2021). Volgens Roeland Wessels, een Nijmeegse dierenarts, moet er meer verantwoordelijkheid komen bij de aspirant-koper. Kopers tonen veel compassie, maar houden ondertussen de handel in stand door impulsaankopen. Roeland Wessels geeft ook aan dat pups met vervalste paspoorten gemeld worden, echter geeft de overheid aan dat het niet de hoogste prioriteit heeft (Biemond, 2021., RTL nieuws, 2020). Volgens persoonlijke communicatie met dierenarts R.J. Schriek, op 9 april 2021, komen sinds corona veel meer pups op de praktijk dan voorheen. Bij de eerste vaccinatie die de pups krijgen bij de eigenaar wordt het paspoort van de dieren gecontroleerd. Alhoewel deze bijna altijd volledig zijn ingevuld vallen er regelmatig verschillende dingen op zoals; geboortedatum komt niet overeen met de vaccinatiedata, de dieren zijn te laat gevaccineerd en het gaat niet om een EU paspoort, maar een buitenlands paspoort. Echter geeft de verkoper van de pup soms aan dat de pup via een buitenlandse zwerfdierenorganisatie verkregen is. Schriek geeft aan dat het lastig is te achterhalen en te bewijzen of het nu echt om een illegale broedfokker gaat, soms is een paspoort niet zo netjes ingevuld. Of dit dan om een illegale broedfokker gaat is niet duidelijk te zeggen, het kan ook om de onwetendheid van de eigenaar van een gelegenheidsnestje gaan.

1.7. Onwetendheid eigenaar

De illegale hondenhandel is al jaren een punt van aandacht, ondanks dat blijft de handel in stand. Dierenarts R.J. Schriek geeft aan dat er veel onwetendheid lijkt te zijn bij eigenaren, vaak geven ze wel aan dat het netjes oogde en dat de verkoper vriendelijk was. Wanneer vermoedens van mogelijke illegale broedfok of malafide hondenhandel wordt besproken met de eigenaar geven zij achteraf aan dat er de nodige gebreken waren op het bedrijf zoals; de moederhond is niet beschikbaar, de pup wordt in je handen gedrukt, ze vragen geen persoonlijke vragen en de pup mag meestal direct meegenomen worden. Ook geeft Schriek aan dat het niet volledig duidelijk is welke stappen ondernomen moeten worden door een dierenarts of eigenaar om een vermoeden van malafide hondenhandel aan te melden, daarbij is het ook belangrijk dat dit niet teveel papierwerk kost. Dierenartsen zijn tegenwoordig erg druk en hebben en of nemen hier niet de tijd voor. Volgens Schriek moet er meer kennis komen bij medewerkers van een dierenartspraktijk of eigenaren welke stappen gezet kunnen worden bij het melden van illegale hondenhandel. Eigenaren kopen een pup

en komen pas na enkele dagen achter dat het dier ziek is, dan komen ze naar de praktijk toe. Sommigen zijn ernstig ziek en hebben een langdurige behandeling nodig. Schriek merkt ook bij verschillende gevallen waarbij pups op een jonge leeftijd ziek in de kliniek komen op latere leeftijd tegen meer problemen aanlopen in de gezondheid of gedragingen.

1.8. Hoofd- en deelvragen

Dierenartsen en hun team hebben een belangrijke rol wat betreft de zorg voor dieren en voorlichting daarover. De hoofdvraag luidt dan ook: “Wat heeft het veterinaire team nodig om eigenaren van pups uit de broodfok en/of malafide handel goed te kunnen begeleiden in het eerste levensjaar.” De deelvragen om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn:

1. Welke problemen komen dierenartsenpraktijken tegen bij pups uit illegale broodfok of malafide hondenhandel?
2. Welke zorg hebben deze pups nodig gedurende het eerste levensjaar?
3. Wat zijn de wettelijke stappen die een dierenarts en/of eigenaar moet doorlopen om een broodfok en malafide pup aan te geven?

Het uiteindelijke doel is dat er een duidelijk beeld gecreëerd wordt welke stappen ondernomen kunnen worden bij een dierenarts om een pup van illegale broodfok of malafide hondenhandel te ondersteunen en begeleiden in het eerste levensjaar. Welke testen eventueel gedaan kunnen worden om de vaccinatiestatus en voorkomende ziektes van land van afkomst te controleren. Daarbij ook een advies over de te nemen stappen om het overbrengen van ziektes en zoönosen te voorkomen. Tevens moet het ook bekend worden bij dierenartsen welke stappen gezet kunnen worden om vermoedens te melden bij de NVWA en bij welke vermoedens dit in gang gezet kan worden.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staat de materiaal en methode beschreven. Bij iedere deelvraag is omschreven hoe deze beantwoord kan worden en er is een planning weergegeven. In hoofdstuk 3 zijn de resultaten van het onderzoek weergegeven en worden de deelvragen beantwoord. Hoofdstuk 4 geeft een reflectie weer van het uitvoeren en schrijven van de scriptie. Met voorbeelden hoe het beter had gekund en wat goed ging. Hoofdstuk 5 geeft een concreet antwoord op de deelvragen en daarbij is een conclusie gegeven op de hoofdvraag. Als laatste bevat hoofdstuk 5 een aanbeveling voor vervolgstappen.

Hoofdstuk 2. Materiaal en methode

Voor het onderzoek is de hoofdvraag in de inleiding benoemd. Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn deelvragen opgesteld welke door middel van verdere research beantwoord zijn. In dit hoofdstuk is beschreven hoe de studente dit uitgevoerd heeft.

Voor het uitvoeren van dit onderzoek zijn verschillende type onderzoeken ingezet. Zoals: literatuur onderzoek en kwantitatief onderzoek door middel van deskresearch en enquêtes. De resultaten van de deskresearch en de enquêtes zijn uitgeschreven in de scriptie. Bij de enquête zijn de resultaten in percentages weergegeven, hoeveel procent een bepaald antwoord geeft en hoe dat afweegt op de overige resultaten.

Per deelvraag is de onderzoeksmethode beschreven.

Deelvraag 1: Welke problemen komen dierenartsenpraktijken tegen bij pups uit illegale broodfok of malafide hondenhandel?

In de inleiding zijn al verschillende problemen bij pups uit illegale broodfok of de malafide handel benoemd. Om ook een beeld te krijgen over de meldingen die gemaakt kunnen worden is het belangrijk dat deze problemen verhelderd worden. Deze deelvraag is beantwoord door het uitvoeren van surveyonderzoek en deskresearch. Zie tabel 1 en 2 voor de zoekmachines en zoektermen. Een enquête is uitgezet worden begin juni, via een Facebookgroep genaamd Vedias, hier zijn dierenartsassistenten uit heel Nederland lid van. Onder de dierenartsen is via een collega van de studente gevraagd of de enquête gedeeld kon worden op een facebookgroep voor dierenartsen. Volgens het CBS telt Nederland 2400 dierenartspraktijken waarvan zestig procent van de praktijken gezelschapsdieren behandelt (Bergevoet., Benus., Van der Valk., 2020). Dat zijn 1440 gezelschap dierenartspraktijken. Om een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent te behalen waren minstens 303 respondenten nodig (allesovermarktonderzoek, z.d.). Zie bijlage III voor de enquête en de steekproefmarge. De enquête heeft ook een deel meegenomen van deelvraag 3.

TABEL 1 ZOEKMACHINES DEELVRAAG 1

Zoekmachines
Google
Google scholar
Science Direct

TABEL 2 ZOEKTERMEN DEELVRAAG 1

Zoektermen
Illegale broodfok
Zieke pups
Malafide hondenhandel
Dierenarts
Vaccinatie status
Gedragsproblemen
Eerste levensjaar pup
Wet dieren

Deelvraag 2: Welke zorg hebben deze pups nodig in het eerste levensjaar?

De pups vanuit de illegale broodfok en malafide hondenhandel hebben geregeld meer zorg nodig dan een pup van een bonafide fokker. Hoe kunnen deze pups ondersteund worden wanneer ze niet voldoende gevaccineerd zijn en/of gedragsproblemen ervaren? Dit is onderzocht door het uitvoeren van literatuuronderzoek. Zie tabel 3 en 4 voor de zoekmachines en zoektermen.

TABEL 3 ZOEKMACHINES DEELVRAAG 2

Zoekmachines
Google
Google scholar
Science Direct
LinkedIn
Facebook

TABEL 4 ZOEKTERMEN DEELVRAAG 2

Zoektermen
Gezondheidsproblemen pups
Zieke pups
Malafide hondenhandel
Dierenarts
Vaccinatie status
Gedragsproblemen
Eerste levensjaar pup
Wet dieren

Deelvraag 3: Wat zijn de wettelijke stappen die een dierenarts en/of eigenaar moet doorlopen om een illegale broodfok pup/malafide pup aan te geven?

De mogelijkheid bestaat om illegale handel aan te geven, echter wordt aangegeven dat dit niet bekend is hoe dit in zijn gang gaat of wanneer dit uitgevoerd kan worden. Om dit te achterhalen zal literatuur onderzoek uitgevoerd worden. Zie tabel 5 en 6 voor de zoekmachines en zoektermen. Tevens wordt in de enquête in bijlage 2 ook ingegaan op meldingen die dierenartsen maken en eventuele problemen die zij daarbij tegenkomen.

TABEL 5 ZOEKMACHINES DEELVRAAG 3

Zoekmachines
Google
Google scholar
Science direct

TABEL 6 ZOEKTERMEN DEELVRAAG 3

Zoektermen
Malafide pup aangeven
Illegale broodfok aangeven
Melding maken
NVWA
Onjuiste vaccinatie
Ongeldig paspoort

Hoofdstuk 3. Resultaten

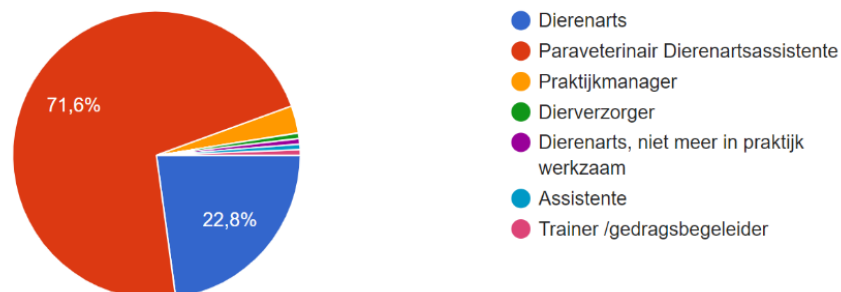
In dit hoofdstuk staan de resultaten van het onderzoek beschreven en zijn de deelvragen beantwoord. Om de deelvragen te beantwoorden is er eerst een enquête uitgezet en heeft er literatuuronderzoek plaatsgevonden. Nadat de enquête twee weken heeft open gestaan is deze uitgewerkt in de resultaten.

3.1. Deelvraag 1: Welke problemen komen dierenartsenpraktijken tegen bij pups uit illegale broedfok of malafide hondenhandel?

Voor het beantwoorden van deelvraag 1 is een enquête uitgezet onder medewerkers van een dierenartspraktijk. De enquête heeft 162 respondenten ontvangen. Voor een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent was het de bedoeling om 228 respondenten te behalen. Dit is niet gelukt, maar doordat de respondenten zinvolle informatie hebben gegeven is de enquête verder meegenomen in de resultaten. In figuur 2 is de verdeling van de antwoorden te zien met de functie van de respondenten. Van de 162 respondenten heeft 71,6 procent (116 respondenten) gereageerd uit de functie paraveterinair. Daarnaast heeft 22,8 procent (37 respondenten) gereageerd met de functie als dierenarts. De overige respondenten zijn enkele praktijkmanagers, diervverzorgers, trainer/gedragsbegeleider en een dierenarts welke niet meer werkzaam is in de praktijk.

Welke functie heeft u binnen de praktijk?

162 antwoorden

FIGUUR 2 RESPONDENTEN VAN DE ENQUÊTE

140 respondenten hebben aangegeven een eerste gesprek met de eigenaar van de pups te voeren na aanschaf. Tijdens dit gesprek wordt een anamnese uitgevoerd met een uitstap naar de herkomst van de pup en de achtergrond van de aanschaf. Het paspoort en de chip worden gecontroleerd en daarnaast wordt de pup klinisch onderzocht. Ook werd er vermeld dat bij twijfels over de fokker dat deze opgezocht wordt op internet om te achterhalen of het over een illegale broedfokker of malafide hondenhandel gaat.

Door het onjuist verzorgen en verhandelen van honden in de illegale broedfok en malafide hondenhandel ontstaan er verschillende gezondheids- en gedragsproblemen bij de dieren. Uit onderzoek van McMillan, Duffy en Serpell (2011) blijkt dat een kwart van de honden uit de zogenoemde 'puppyfabrieken' gezondheidsproblemen heeft. Daarnaast is aangetoond dat acht op

de tien honden gedragsproblemen heeft (van Leiden, Van Esseveldt, Woslink, Van Wijk, Endenburg, 2019).

3.1.1. Gedragsproblemen

Socialisatie is in het eerst levensjaar extra belangrijk. Bij een pup komen verschillende ontwikkelingsfasen voor. De invloeden en prikkels tijdens deze fasen hebben invloed op het gedrag van de hond op latere leeftijd en zijn meestal onomkeerbaar. Om de eigenaar van een pup te ondersteunen zijn er verschillende cursussen welke gevolgd kunnen worden (Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit, 2010., Raad van beheer, z.d.). In de enquête gaf 76,4 procent van 140 respondenten aan gedragsproblemen te zien bij de pups.

Om gedragsproblemen te voorkomen is het belangrijk dat pups een goede socialisatie hebben tijdens de verschillende ontwikkelingsfasen zie tabel 7.

TABEL 7 ONTWIKKELINGSFASES PUP

Fase	Leeftijd	Wat leert de pup?
Eerste socialisatiefase	Drie tot twaalf weken	Sociale gedragspatronen ten opzichte van het moederdier nest genoten en mensen, onderzoek gedrag en zindelijkheid.
Tweede socialisatie fase / angstfase	Drie maanden tot zes maanden	Herhaling van al opgedane ervaringen, nieuwe prikkels verwerken.

(Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit, 2010).

Pups van illegale broodfok en malafide hondenhandel worden soms al eerder dan de wettelijke gestelde leeftijd van zeven weken bij het moederdier weggehaald. (Biemond, 2021., RTL nieuws, 2020., Stichting Platform Verantwoord Huisdierenbezit, 2010). Wanneer pups vroegtijdig bij de moederhond weggehaald worden bestaat er een grotere kans tot het ontwikkelen van een gedragsstoornis. De studie van Pierantoni, Albertine en Pirrone (2011) toont aan dat pups welke na dertig tot veertig dagen (vijf en zes weken) bij het moederdier weggehaald worden op een latere leeftijd meer last ervaren van gedragsproblemen dan pups die na zestig dagen (acht weken) van het moederdier gescheiden worden (van Leiden, et al., 2019). Doordat de gezondheid van de teef in de zo genoemde 'puppyfabrieken' erg slecht zijn kunnen de pups onvoldoende informatie meekrijgen van het moederdier. Uit survey van Van Leiden et al. (2019) blijkt dat gedragsproblemen een grotere rol spelen bij buitenlandse pups dan de gezondheidsproblemen, voornamelijk angst gerelateerde gedragingen komen het meeste voor bij buitenlandse pups. Deze gedragingen kunnen zich uiten in agressie. Tevens komen dierenartsen tegen dat pups zindelijkheid problemen ervaren en meer spullen vernielen. Dit komt ook voor bij Nederlandse pups welke niet goed begeleid worden in de genoemde ontwikkelingsfasen in tabel 7 (van Leiden, et al., 2019).

3.1.2. Overdracht ziekten

Naast gedragsproblemen zijn er ook ziekten welke overgedragen kunnen worden. Uit de enquête geven 7 respondenten van de 140 aan geen problemen te hebben gezien bij pups uit vermoedelijke illegale broodfok of malafide hondenhandel. De overige respondenten geven aan dat er wel gezondheidsproblemen voorkomen zoals hartproblemen, lichamelijke problemen, giardia, parvo en

bordetella. Ook wordt het onjuist vaccineren van Rabiës benoemd en enkele keren Leishmania. Tevens wordt ook aangegeven dat pups ongerief ervaren van parasieten, slechte ontlasting en de pups zijn soms te mager. Deze resultaten komen overeen met de resultaten uit de survey van Van Leiden et al (2019). Meest voorkomend is de besmettelijke hondenhoest, twee op de drie dierenartsen uit de survey van Van Leiden et al (2019) geven aan dit zowel bij Nederlandse als bij buitenlandse pups te hebben geconstateerd. Naast de genoemde ziekte zijn ook overige gezondheidsproblemen genoemd welke zowel bij Nederlandse pups als bij buitenlandse pups voorkomen zoals: diarree, wormen, parasieten, vlooien, gebitsproblemen, gewrichtsaandoeningen, oormijt, aangeboren afwijkingen en luchtwegaandoeningen. Deze problemen blijken wel meer voor te komen bij buitenlandse pups dan bij Nederlandse pups (Van Leiden, et al., 2019).

Doordat veel honden in een kleine ruimte zitten bij illegale broedfok of malafide hondenhandel is de kans van het overdragen van ziekten groot. Rabiës is een van deze ziekten wat tevens ook een zoonose is, dat betekent dat het overdraagbaar is aan de mens. Door een incubatie tijd van vier tot acht weken is het niet direct zichtbaar bij geïmporteerde honden of zij drager zijn van deze ziekte. Het importeren van niet goed gevaccineerde honden verhoogd het risico op rabiës in Nederland. Op het huidige moment komt rabiës niet voor in Nederland. Door onvoldoende vaccineren hebben de pups een grotere kans op de ziekten zoals weergegeven in tabel 8. Het aantal niet gevaccineerde honden in Nederland is onbekend. Wel blijkt uit onderzoek van Rota Nodari et al (2017) in andere landen dat de hoeveelheid verkeerd gevaccineerde honden uit het buitenland groter is dan uit het binnenland.

TABEL 8 VOORKOMENDE ZIEKTES BIJ HONDEN

Ziekte	Virus/bacterie	Zoonose	Overdraagbaar via
Brucellose	Bacteriële infectie	Nee	Dekinfectie, tijdens dracht, via moedermelk, direct contact met slijmvliesen
Parvo	Virus, tast darmen aan bij alle dieren en het hart bij jongere dieren	Nee	In contact komen met plekken waar besmetting heeft plaatsgevonden, braaksel, ontlasting, drinkbakken
Leptospirose	Bacteriële infectie	Ja	Honden kunnen besmet raken via het zwemmen in besmet water, likken aan geslachtsdelen, oplikken van urine. Mensen kunnen besmet raken doordat de bacterie in contact komt met een wond, de ogen, neus of mond.
Besmettelijke leverziekte	Virus	Nee	Via contact met urine met mond/neusslijmvliesen
Besmettelijke hondenhoest	Bacteriële infectie	Bij slechte weerstand kan men ziek worden	Veel contact met soortgenoten of in gebieden waar veel honden komen. Inademing van de besmette waterdruppels.
Rabiës	Virus	Ja	Via speeksel door een beet, krab of lik.
Leishmania	Infectieziekte	Ja	Via de zandvlieg

(van Leiden, et al., 2019).

Niet alleen vanuit het buitenland ontstaan er gezondheidsproblemen bij honden ook in Nederland komt het voor. De gezondheidsproblemen zijn de gevolgen van het verkeerd fokken met honden met bijvoorbeeld erfelijke gebreken, het uiterlijk van de hond wordt belangrijker gevonden dan de gezondheid. Daarnaast wilt men bepaalde standaarden fokken waardoor afwijkingen voortkomen zoals uitpuilende ogen en kortsnuitige honden. Verder neemt ook het inteelniveau toe, waardoor er sprake ontstaat van vitaliteitsverlies (Van Leiden, et al., 2019).

3.1.3. Te vroeg weg bij ouderdier

Uit de enquête blijkt ook dat het opvalt dat pups meestal te jong zijn of jonger zijn dan aangegeven is in het paspoort. Dit komt ook naar voren uit een survey van Van Leiden et al. (2019) daaruit is gebleken dat van de 142 dierenartsen welke gereageerd hebben dat een kwart van de buitenlandse pups te vroeg bij de moeder weggehaald zijn. Een dierenarts vertelde: 'Soms komen de buitenlandse pups al met vijf of zes weken naar Nederland'. Het is wettelijk bepaald dat pups vanaf zeven weken het nest mogen verlaten en pas vanaf vijftien weken uit het buitenland geïmporteerd mogen worden in verband met de Rabiës vaccinatie (van Leiden, et al., 2019).

3.2. Deelvraag 2: Welke zorg hebben deze pups nodig in het eerste levensjaar?

3.2.1. Kennismaking dierenarts

Verschillende instanties geven aan dat het goed is om twee à drie dagen na aankoop met de pup langs te gaan bij een dierenarts voor kennismaking. De dierenarts kan dan de eerste controles uitvoeren en door middel van het uitvoeren van een klinisch onderzoek bij de pup kijken of het dier verder gezond is. Daarnaast kan de dierenarts het paspoort bekijken en beoordelen of alles voldoende is. Na het controleren van de genoemde onderdelen kan de dierenarts adviseren wat het beste is voor de pup qua vaccineren, ontwormen en de verdere zorg (puppyopvoeden.nl, z.d., hondenrassen.eu, z.d.).

3.2.2. Vaccinatiestatus

In het eerste levensjaar is het belangrijk om een pup te vaccineren tegen bepaalde ziektes. Ondanks dat de pups via de moeder al maternale antilichamen kunnen ontvangen is het nog steeds van belang om een vaccinatieschema te volgen. Dit omdat na de geboorte de antilichamen in het bloed weer dalen. Iedere pup reageert anders op de vaccinaties door de hoeveelheid maternale antilichamen die het pup nog bezit van het moederdier. Dat is de reden dat de vaccinaties drie maal herhaald worden. De vaccinaties worden geplaatst op zes, negen en twaalf weken (zie figuur 3). Drie weken moet tussen de vaccinaties zitten om een goed resultaat te behalen van het vaccineren (LICG, z.d.). Pups welke uit het buitenland komen zijn verplicht de rabiës vaccinatie te hebben gehad. Deze vaccinatie mag gegeven worden vanaf 12 weken. Bij de rabiësvaccinatie geldt een wachttermijn van 21 dagen voordat de dieren de grens over mogen. Dit betekent dat pups uit het buitenland minimaal 15 weken oud moeten zijn voordat zij vervoerd mogen worden (NVWA, z.d.).

Ziekten	6 weken	8-9 weken	12 weken	1 Jaar
Hondenziekte	•		•	•
Parvo	•	•	•	•
Ziekte van Weil		•	•	•
Besmettelijke leverziekte			•	•
Kennelhoest laag risico: injectie		•	•	•
Kennelhoest hoog risico: neusdruppel		•		•
Hondsdolheid	• vanaf 12 weken leeftijd. • ten minste 21 dagen voor vertrek naar het buitenland.			

**FIGUUR 3 VACCINATIESCHEMA HOND
(AUSTRALIAN TERRIER, Z.D.)**

Doordat pups uit illegale broedfok of malafide hondenhandel soms te vroeg bij de moederhond weggehaald worden en te vroeg naar Nederland gebracht worden kan het voorkomen dat de vaccinaties niet voldoende gegeven zijn (Biemond, 2021., RTL nieuws, 2020). Hierop kan getest worden door middel van het uitvoeren van titerbepalingen, dit is mogelijk vanaf zestien weken. Voor de volgende ziektes kan een vaccinatie op de praktijk zelf uitgevoerd worden dit zijn: hondenziekte (CDV), leverziekte (CAV-2) en parvo (CPV). Binnen twintig minuten kunnen de antilichamen in het bloed worden gemeten. Hieruit kan blijken dat de pup voldoende beschermd is, dan is een booster op één jarige leeftijd voldoende. Mocht de bescherming onvoldoende zijn is het belangrijk om de pup na de bepaling nogmaals te vaccineren. Dit kan om één van de ziektes gaan, maar ook over meerdere, dan kan nogmaals een cocktail vaccinatie gegeven worden. Deze titerbepaling is aan te raden bij honden waarvan de vaccinatiestatus niet bekend of niet zeker is (Visser, 2007). De titerbepaling van rabiës kan niet in de praktijk uitgevoerd worden, deze moet uitgevoerd worden bij een laboratorium. Dit kan bij Wageningen University Research (Wageningen University Research, z.d.).

3.2.3. Gedrag

In paragraaf 3.1.1. is beschreven hoe de ontwikkelingsfase van een pup in het eerste levensjaar in elkaar zit. Door het te vroeg weghalen kan een pup gedragsproblemen ontwikkelen. Wanneer blijkt dat een pup een gedragsprobleem heeft ontwikkeld moet dit begeleid worden. Met behulp van een hondengedragstherapeut kan de eigenaar en de pup begeleiding krijgen om het gedrag aan te passen. Een hondengedragstherapeut is iemand met veel kennis over honden en hun gedrag. Eenmaal in therapie krijgt de eigenaar een stappenplan mee hoe het gedrag aan te passen. In sommige gevallen is het noodzakelijk om de therapeute vaker langs te laten komen. Het heropvoeden van een hond kost veel tijd en energie. Het kan ook zijn dat het gedrag niet op te lossen is en dat een herplaatsing nodig is of zelfs bij gevaarlijk gedrag een keuze tot euthanasie (LICG, z.d.). In een survey van Van Leiden et al. (2019) gaf een gedragstherapeute aan te werken met een precursus voor buitenlandse pups zodat zij beter in andere lessen mee kunnen komen (van Leiden, et al., 2019).

3.3. Deelvraag 3: Wat zijn de wettelijk stappen die een dierenarts en/of eigenaar moet doorlopen om een illegale broedfok pup/malafide pup aan te geven?

3.3.1. Melding maken

Het melden van illegale broedfok of malafide hondenhandel is mogelijk bij de NVWA. De NVWA vraagt om foto's van het gebit en paspoort en dergelijke informatie over de pup. Het is mogelijk om deze melding anoniem te plaatsen. De melding kan via een klachtenformulier of via het klantencontactcenter op 0900-0388 (NVWA, z.d., knmvd, z.d.). De informatie welke nodig is om een volledige melding te maken staat in tabel 9 (NVWA, z.d.).

TABEL 9 GEVRAAGDE INFORMATIE VAN DE NVWA (NVWA, z.d.)

Informatie dier	Foto's
Hondenras/omschrijving	Gebit
Chipnummer in hond en chipnummer in paspoort	Paspoort (rubriek I t/m IV en X)
Land van herkomst	
Paspoortnummer	
Gewicht van de hond	
Inschatting leeftijd	
Ingevulde gebitskaart	
Extra informatie	
Adres waar de pup gekocht is / gegevens van chipper en paspoort	

Deze informatie wordt gevraagd bij de website van de NVWA, echter in het klachtenformulier komt niet alle gevraagde informatie uit tabel 9 terug.

De NVWA vermeldt regelmatig onvolledige meldingen binnen te krijgen waardoor nader onderzoek niet mogelijk is (NVWA, z.d., knmvd, z.d.).

De Landelijke Inspectiedienst Dierenbescherming (LID) behandelen ook meldingen. De LID behandelen pas een melding wanneer het duidelijk is dat er pups verkocht worden welke er slecht aan toe zijn of waarvan de huisvesting niet in orde is. Het meldnummer is 144. Daarbij is de volgende informatie nodig zie tabel 10.

TABEL 10 INFORMATIE WAT GEVRAAGD WORDT DOOR DE LID

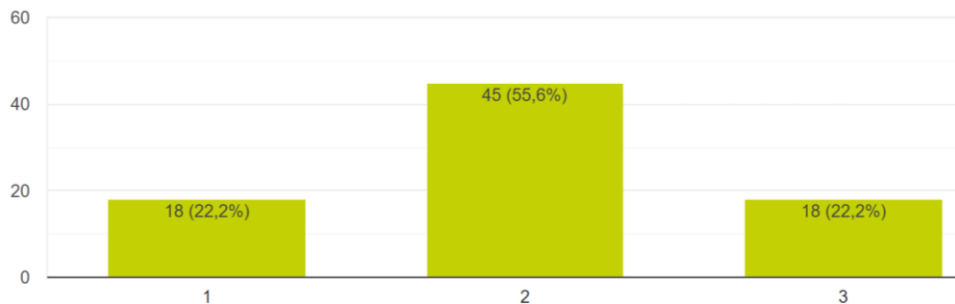
Benodigde informatie
Wat voor dier is het
De exacte locatie
Wat er aan de hand is
Gegevens van de melder

(Doggo.nl, z.d., dierenbescherming.nl, z.d.).

In de enquête gaf vijftig procent (81 respondenten) aan wel eens een melding gemaakt te hebben. De meeste meldingen worden gedaan bij de NVWA, daarnaast zijn er ook meldingen gemaakt bij de dierenpolitie, LID, marktplaats en de dierenbescherming. Van de 81 respondenten welke wel eens een melding hebben gemaakt geeft 55,6 procent aan het niet moeilijk/makkelijk te vinden om een melding te maken, maar staan daar neutraal in. Daarnaast gaf 50,6 procent aan dat het tijd kost om de melding uit te voeren, maar dat het wel haalbaar is. Verder gaf 22,2 procent (18 respondenten) aan het moeilijk te vinden en 27,2 procent langdurig. Zie figuren 4 en 5.

Wat vond u van de stappen die u moest uitvoeren? (Moeilijkheidsgraad)

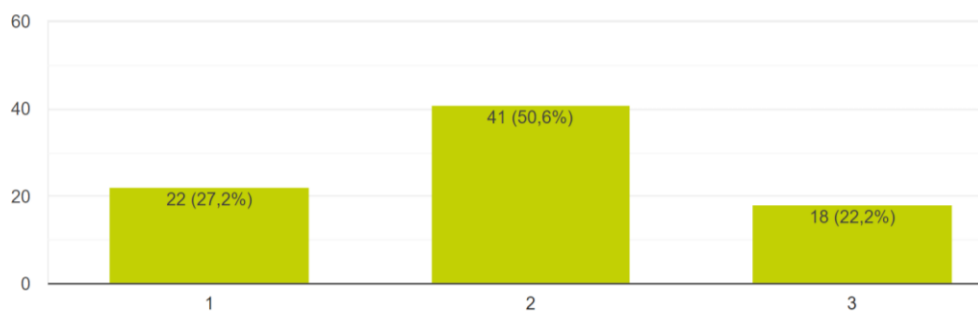
81 antwoorden

FIGUUR 4 MOEILIKHEIDSGRAAD MELDING MAKEN UIT DE ENQUÊTE (1 = MOEILIK 3 = MAKKELIJK)

Wat vond u van de stappen die u moest uitvoeren? (Tijdsduur)

81 antwoorden

FIGUUR 5 TIJDSDUUR MELDING MAKEN UIT DE ENQUÊTE (1= VEEL TIJD NODIG 3=PRIMA)

De respondenten geven voornamelijk aan dat bij het maken van een melding de terugkoppeling van het meldpunt mist. Daarnaast sluit het klachtenformulier niet aan op de informatie welke de praktijk kan ontvangen en zijn de bestanden welke toegevoegd moeten worden te groot en te veel om in het klachtenformulier toe te voegen.

Respondenten geven aan dat het prettig zou zijn als er één meldpunt komt met kortere procedures. Met daarnaast meer bevoegdheid voor de NVWA om meldingen op te pakken.

Vijftig procent (81 respondenten) geeft aan geen melding gemaakt te hebben. De reden hiervan zijn voornamelijk omdat de dierenarts de meldingen maakt of dat het aan de eigenaar geadviseerd wordt om te doen. Ook wordt er benoemd dat de pup hiermee niet geholpen is of dat het niet bekend is waar het gedaan kan worden.

3.3.2. Identificatie en registratie

In het Besluit identificatie en registratie van dieren is opgenomen dat het verplicht is om een hond te identificeren en registreren. Het identificeren moet binnen zeven weken na de geboorte. Het registreren moet binnen acht weken na de geboorte. Zodra de hond wordt overgedragen aan een nieuwe houder moet de vorige houder zich afmelden bij de databank. De opvolgende houder moet de gegevens binnen 14 dagen aanpassen in de databank. Wanneer de hond van de houder niet gechipt of geregistreerd is kan er een gevangenisstraf of geldboete van 19.500 euro volgen

(Overheid, 2021., Chipjediër, z.d., Rijksoverheid, z.d.). In de loop van 2021 worden de regels omtrent het chippen en registreren van honden aangescherpt. Het wordt verplicht om voor alle honden een hondenpaspoort te hebben. De rubrieken in het paspoort moeten voldoende worden ingevuld. De pagina's van het chipnummer en de rabiës vaccinaties worden na invullen gelamineerd. Bij het uitgeven van een EU-dierenpaspoort is de dierenarts verplicht om de volgende gegevens drie jaar te bewaren.

- ISO code (NLD) en paspoort nummer
- Naam en contactgegevens eigenaar (rubriek I)
- Gegevens van het dier (rubriek II)
- Chipcode (rubriek III) (ndg.nl, z.d., rvo, 2021)

Op het huidige moment is het wettelijk verplicht dat een koper alleen een hond mag kopen met chip en registratie. In 2021 komt hier het dierenpaspoort bij. Mocht het alsnog voorkomen dat een hond zonder registratie gekocht wordt dan is de houder verplicht om de hond te registreren. Met de nieuwe regels moet de houder daarvoor beschikken over een Uniek Bedrijfsnummer (UBN). Voor dierenartsen wordt het met de nieuwe regels verplicht om het UBN nummer van de houder te noteren bij registratie (RVO, 2021).

Hoofdstuk 4. Reflectie

In dit hoofdstuk zijn de resultaten geëvalueerd, hierbij is gekeken naar de aanpak van het schrijven van de scriptie. De hoofdvraag was om te achterhalen “wat het veterinaire team nodig heeft om eigenaren van pups uit de broodfok en/of malafide handel goed te kunnen begeleiden in het eerste levensjaar”.

Het bereikte resultaat geeft informatie aan het vraagstuk van de scriptie. Echter, zou de hoofdvraag nog concreter beantwoord kunnen worden door nader onderzoek. De aanbeveling is beschreven in hoofdstuk 5.

De start van het onderzoek verliep stroef aangezien de nodige informatie in eerste instantie niet gemakkelijk gevonden kon worden. Later zijn er interessante en informatieve bronnen gevonden waardoor deze scriptie tot stand is gekomen. Doordat de start moeizamer ging is besloten om de scriptie later in te leveren. Nadat de goede bronnen gevonden waren ging het schrijven van de scriptie gemakkelijker.

Voor het schrijven van de scriptie is een enquête uitgezet. Deze enquête is beantwoord door 162 respondenten dat betekent dat het betrouwbaarheidsniveau onder de negentig procent ligt. Voor een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent was het nodig om 228 respondenten te behalen. Ondanks dat de antwoorden op de enquête geen betrouwbaarheidsniveau van negentig procent hebben behaald is toch besloten om de resultaten in de scriptie mee te nemen. Dit omdat er relevante informatie vergeven is wat ook overeen kwam met andere bronnen. De enquête heeft twee weken open gestaan en had achteraf gezien eerder gedeeld kunnen worden waardoor er langer de mogelijkheid was om te reageren. Ook is er na het open zetten van de enquête nog het een en ander aangepast omdat het niet helemaal goed werd ingevuld, ondanks dat de enquête voor het plaatsen door drie personen was ingevuld voor controle.

De resultaten van deelvraag 1: Welke problemen komen dierenartsenpraktijken tegen bij pups uit illegale broodfok en malafide hondenhandel?

Na het uitzetten van de enquête en het uitvoeren van onderzoek is er relevante informatie ontstaan voor de scriptie. De bronnen kwamen overeen met welke problemen er het meeste voorkomen volgens de respondenten uit de enquête. Problemen in gedrag maar voornamelijk ook gezondheidsproblemen door bepaalde ziektes zoals: parvo, rabies, leptospirose, brucellose, besmettelijke leverziekte, besmettelijke hondenhoest en leishmania. Het fokken op verkeerde wijze zorgt voor een grotere aantal zieke pups en volwassene honden, maar ook het te vroeg weghalen van de pups bij het moederdier zorgt voor gedragsproblemen. Met deze informatie kunnen dierenartsenpraktijken extra de aandacht leggen op deze problemen en daarbij de eigenaar adviseren wat het beste is om te doen met de pup qua het socialiseren en vaccineren. Deze resultaten had ik wel verwacht vooraf aan het onderzoek, zelf werk ik ook in de praktijk en zie je dit soort gevallen voorkomen. Voornamelijk te jonge pups welke langskomen in de kliniek. Deelvraag 1 is volledig beantwoord.

De resultaten van deelvraag 2: Welke zorg hebben deze pups nodig in het eerste levensjaar?

Deze vraag is achteraf te breed gesteld, uit het onderzoek is gekomen wat een dierenarts kan doen om te constateren of het dier goed gevaccineerd is. Niet welke zorg de pups zelf nodig hebben, dit kan namelijk ook niet voor alle pups beantwoord worden want het ligt eraan welk probleem zij hebben. Bij een parvo besmetting moet anders gehandeld worden dan bij een besmettelijk hondenhoest. De dierenartspraktijken kunnen uit deze deelvraag wel meenemen dat het goed kan zijn om een bloedonderzoek uit te voeren om te testen of de pups voldoende zijn gevaccineerd. Om dan vanuit het resultaat een stappenplan te maken wat de pup nog aan vaccinaties moet krijgen. Deelvraag 2 had concreter gesteld moeten worden om hem volledig te kunnen beantwoorden, bijvoorbeeld: Wat kunnen dierenartsenpraktijken ondernemen om te voorkomen dat de dieren problemen kunnen krijgen met de gezondheid?

De resultaten van deelvraag 3: Wat zijn de wettelijke stappen die een dierenarts en/of eigenaar moet doorlopen om een illegale broedfok pup/malafide pup aan te geven?

Het maken van een melding is geen wettelijke stap welke gezet moet worden, maar kan wel helpen bij het aanpakken van deze illegale handel. Het blijkt dat daarvoor verschillende informatie stukken nodig zijn welke niet altijd binnen bereik zijn. Voordat ik aan dit onderzoek begon heb ik wel wat gesprekken gevoerd met mijn collega's en op stageadressen of het een gunstig onderzoek is en daaruit bleek dat toch weinig personen een melding maakt en voornamelijk omdat zij denken/weten dat er niks mee gedaan wordt. Ook uit de reacties van de enquête blijkt dat veel mensen dit denken. Daarnaast word aangegeven dat het als prettig wordt ervaren als er één gemakkelijk meldpunt is waar personen eenvoudig een melding kunnen maken zonder te veel papier werk wat veel kostbare tijd is voor de branche. De informatie omtrent het registreren en identificeren kan wel van bruikbare waarde zijn voor de praktijk en eigenaren. Buiten dat het een flinke boete kan worden als dit niet goed gebeurt kan het ook een bijdrage leveren aan het tegengaan van de illegale handel. En ondersteund een goede registratie en identificatie het proces om verloren dieren te herenigen met de eigenaren. De resultaten welke naar voren zijn gekomen in deelvraag 3 had ik wel verwacht. Zelf ben ik bekend met de regels omtrent het identificeren en registreren doordat ik zelf werkzaam ben in een praktijk. Echter, de boete was ik niet van op de hoogte. Met de informatie uit deze deelvraag is het meer relevant voor de NVWA en de andere meldpunten om wat te doen aan het proces rondom het maken van een melding. Of dit gemakkelijker gemaakt kan worden voor de branche. Wellicht had de NVWA hier al een antwoord op kunnen geven. Tijdens het schrijven van dit onderzoek is er geen contact geweest met de NVWA. Wanneer dit wel uitgevoerd was dan hadden er misschien andere inzichten verkregen kunnen worden wat betreft het maken van een melding.

De volgende keer zal ik zoals hierboven genoemd de enquête eerder delen en daarnaast meerdere mogelijkheden zoeken om zoveel mogelijk respondenten te krijgen. Aan het begin van het schrijven van de scriptie had ik in mijn gedachte om contact op te nemen met bepaalde bedrijven zoals de NVWA, dit is achteraf niet gelukt. Dit zou ik de volgende keer wel op willen pakken omdat je hieruit meer of andere informatie kan verkrijgen.

Voornamelijk heb ik geleerd dat je gaande weg de goede bronnen wel tegen komt. Als je eerst een start maakt dan kom je vanzelf bij andere bronnen terecht welke meer informatie geven. Vooral doorzetten en kleine stappen maken.

Hoofdstuk 5. Conclusie en aanbeveling

Dit hoofdstuk geeft antwoord op de deelvragen en de conclusie op de hoofdvraag. Daarnaast is er een aanbeveling gegeven over vervolgstappen welke gezet kunnen worden.

Ondanks dat illegale broedfok en malafide hondenhandel al jaren onder de aandacht is, is deze handel in de periode van corona gestegen. Hierdoor komen er nog meer gezondheidsproblemen en gedragsproblemen voor bij pups en hebben deze pups extra zorg nodig in het eerste levensjaar.

5.1. Voorkomende problemen.

De problemen welke voornamelijk voorkomen zijn de verschillende ziektes welke kunnen ontstaan bij de pups welke niet op verantwoorde wijze zijn gefokt of niet voldoende zijn gevaccineerd. De meeste ziektes welke vaker genoemd werden zijn: brucellose, leptospirose, besmettelijke hondenhoest, parvo, giardia en rabiës. Deze problemen komen voornamelijk voor door slechte hygiëne bij verblijven en onvoldoende gevaccineerde pups. Naast de ziekten zijn er ook andere gezondheidsproblemen door slechte hygiëne en verzorging zoals parasieten, wormen, diarree, te mager, vlooien, gebitsproblemen en luchtwegaandoeningen. Ook hebben deze pups vaak last van gedragsproblemen zoals agressie of angst door verkeerde socialisering. De gedragsproblemen komen voornamelijk doordat de pups te vroeg bij het moederdier weggehaald worden en verder slecht gesocialiseerd zijn.

5.2. Zorg voor de pups

Het is belangrijk om na aanschaf de pup te laten controleren bij de dierenarts. Hierdoor kan de dierenarts alle gegevens controleren en kijken of het dier in gezonde staat is. Daarbij is het belangrijk dat de vaccinatiestatus op orde is, mocht dit niet zo zijn dan kunnen dierenartsen adviseren om hervaccinatie plaats te laten vinden. Voordat de hervaccinatie plaatsvindt kan er ook een bloedonderzoek uitgevoerd worden om te controleren of de vaccinaties juist toegediend zijn. De rabiës vaccinatie is een vaccinatie welke buitenlandse honden nog extra moeten krijgen. Deze mogen pups vanaf twaalf weken krijgen en dan geldt er een wachttijd van drie weken. Waardoor buitenlandse pups pas vanaf vijftien weken naar Nederland mogen komen. Wanneer het vaccineren niet juist is gedaan dan bestaat er een grotere risico voor de pups om ziektes op te lopen. Daarnaast als een pup gedragsproblemen heeft moeten deze vroegtijdig behandeld worden en is het advies om in therapie te gaan bij een gedragsdeskundige. Zij hebben voor niet goed gesocialiseerde pups speciale pre-consulten om beter met de volgende groep mee te kunnen doen.

5.3. De stappen welke genomen kunnen worden

Dierenartsen en eigenaren kunnen bij vermoedens van illegale broedfok of malafide hondenhandel een melding maken bij verschillende instanties. Tot noch toe is de hoofdinstantie de NVWA. Hier kan een klachtenformulier ingevuld worden en dan is het aan de NVWA of zij hier een inspectie voor gaan inzetten. Echter, is het voor de NVWA soms lastig omdat zij weinig FTE hebben. De personen welke een melding hebben gedaan geven meestal ook aan dat ze geen terugkoppeling ontvangen en dus niet het idee hebben dat er wat met de melding wordt gedaan. Daarnaast zijn er ook personen die niet weten waar en hoe een melding gemaakt moet worden. En er wordt meerdere malen aangegeven dat het gemakkelijker zal zijn als er één meldpunt is welke niet te ingewikkeld wordt

gemaakt. Naast melding maken is het belangrijk dat het dier goed geïdentificeerd en geregistreerd is. Mocht een houder er achter komen dat het dier niet goed geïdentificeerd en/of geregistreerd is dan is de houder verplicht dit alsnog te doen. Hiervoor moet de melder een UBN nummer hebben en moet de dierenarts welke de chip en het paspoort afgeeft drie jaar informatie bewaren over de houder, het dier en de registratie.

5.4. Conclusie hoofdvraag

De hoofdvraag luidt als volg: “Wat heeft het veterinaire team nodig om eigenaren van pups uit de broodfok en/of malafide handel goed te kunnen begeleiden in het eerste levensjaar.” Bij de eerste afspraken van een pup is het belangrijk dat het paspoort goed gecontroleerd wordt op eventuele gebreken. Mochten hier twijfels over zijn kan de praktijk verder onderzoek doen door middel van titerbepalingen. Hieruit kan blijken dat de vaccinatie status van de pup niet klopt waardoor er hervaccinatie plaats moet vinden. Het zou goed zijn voor praktijken om een protocol beschikbaar te stellen wat betreft het handelen bij vermoedelijk illegale broodfok en malafide hondenhandel pup. Zodat de pups in het eerste levensjaar de goede zorg krijgen.

Met de verkregen resultaten is het voor het veterinaire team voornamelijk belangrijk om te weten waar en hoe zij een melding kunnen maken van illegale broodfok en malafide hondenhandel met daarbij de informatie welke zij nodig hebben voor het maken van een melding. Het fijnste is om de melding via één meldpunt te laten lopen aangezien dierenartsen druk zijn met daarbij een gemakkelijkere procedure en een terugkoppeling van de instantie.

5.5. Aanbeveling

Aanbevelingen voor de praktijk is het opstarten van een protocol hoe te handelen bij vermoedelijk illegale broodfok of malafide hondenhandel pup. Eventueel is het ook een optie om een informatiebrief op te stellen voor eigenaren om hen te informeren over veel voorkomende symptomen waar zij rekening mee moeten houden. Met daarbij dat de eigenaren de mogelijkheid hebben om een melding te maken. Waar dit dan mogelijk is en welke informatie zij daarvoor moeten beschikken.

De aanbeveling voor vervolgstappen is het concretiseren van de gegevens welke een melder nodig heeft. Met daarbij een gemakkelijk formulier welke compleet ingevuld kan worden door de melder met als belangrijk punt dat de instantie een reactie laat horen op de melding. Om dit verder te concretiseren kan hiervoor contact opgenomen worden met de NVWA om met hen om tafel te gaan zitten welke mogelijkheden er zijn. De organisatie House of Animals kan ook een bijdrage leveren aan de vervolgstappen.

Bronnen

ABA, z.d. *Over ons*. Geraadpleegd op 28 maart 2021, van <https://www.broodfok.be/ons>

ABA², z.d. *Broodfok?* Geraadpleegd op 28 maart 2021, van <https://www.broodfok.be/broodfok>

Allesovermarktonderzoek, z.d. *AOM Steekproefcalculator*. Geraadpleegd op 22 april 2021, van <https://www.allesovermarktonderzoek.nl/steekproef-algemeen/steekproefcalculator/>

Arbo Unie, 17 november 2020. *Persbericht: Dringend extra richtlijnen nodig voor de werkvloer, ook na corona*. Geraadpleegd op 21 april 2021, van <https://www.arbounie.nl/werkgever/nieuws/dringend-extra-richtlijnen-nodig-voor-de-werkvloer-ook-na-corona>

Bergevoet, R.H.M., Benus, M., Van der Valk, O. November 2020. *Te kort aan dierenartsen in Nederland?* Geraadpleegd op 22 april 2021, van <https://edepot.wur.nl/534170>

Besluit identificatie en registratie van dieren. 21 april 2021. *Hoofdstuk 2. Identificatie en registratie van honden*. Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0009019/2021-04-21#Hoofdstuk2>

Biemond, R. 6 januari 2021. *Veel coronapuppy's blijken doodziek: 'Onze Senna staat nu in een urntje in de woonkamer'*. Geraadpleegd op 25 maart 2021, van <https://www.gelderlander.nl/nijmegen/veel-coronapuppys-blijken-doodziek-onze-senna-staat-nu-in-een-urntje-in-de-woonkamer~a0ca8d05/>

Bussolari, C., Currin-McCulloch, J., Packman, W., Kogan, L., & Erdman, P. (2021). "I Couldn't Have Asked for a Better Quarantine Partner!": Experiences with Companion Dogs during Covid-19. *Animals*, 11(2), 330. Geraadpleegd op 21 april 2021, van <https://www.mdpi.com/2076-2615/11/2/330>

Chip je dier.nl (z.d.) *Wat moet ik doen bij aankoop van een hond?* Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <https://www.chipjedier.nl/verplicht-voor-honden/wat-moet-ik-doen-bij-aankoop-van-een-hond/>

Damiaans, R. 17 augustus 2021. *De ellende achter de schattigheid*. Geraadpleegd op 17 april 2021, van <http://docplayer.nl/3936972-Hbvl-dossier-de-ellende-achter-de-schattigheid-illegale-puppy-s-en-verder-in-hbvl-plus-onthullend-dossier-over-broodfok-in-belgie.html>

De Haas, M. Hamersma, M. Faber, R. (2021). *Thuiswerken tijdens en na de coronacrisis*. Geraadpleegd op 22 februari 2021, van <https://www.kimnet.nl/publicaties/publicaties/2021/01/12/thuiswerken-tijdens-en-na-de-coronacrisis>

Dibevo, 10 februari 2021. *Coronacrisis zorgt voor piek in huisdierbezit*. Geraadpleegd op 22 februari 2021, van <https://dibevo.nl/pers/coronacrisis-zorgt-voor-piek-in-huisdierbezit>

Dibevo, 17 september 2020. *Nieuwe cijfers: meer dan 27 miljoen huisdieren in Nederland*. Geraadpleegd op 22 februari 2021, van <https://dibevo.nl/nieuws/nieuwe-cijfers-meer-dan-27-miljoen-huisdieren-in-nederland>

Dierenbescherming (z.d.) *Meld dierenleed*. Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <https://www.dierenbescherming.nl/contact/dier-in-nood/meld-dierenleed>

Dierenwelzijn Vlaanderen, z.d. *Dierenverwaarlozing of – mishandeling: een klacht indienen*. Geraadpleegd op 28 maart 2021, van <https://dierenwelzijn.vlaanderen.be/dierenverwaarlozing-of-mishandeling-een-klacht-indienen>

Dobbe, J. 2020. FairDog. Geraadpleegd op 17 april 2021, van https://www.houdenvanhonden.nl/contentassets/574135fc5a364b4fba01a74adc91136f/fairdog_rapport2020.pdf

Doggo.nl z.d. *Dit hoor je te weten over broedfokkers*. Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <https://www.doggo.nl/artikelen/aanschaf-van-een-hond/broedfokkers/>

Esser, Y. 18 mei 2020. *Het nieuwe werken na de coronacrisis: veel meer vanuit huis, als het aan deze bedrijven ligt*. Geraadpleegd op 22 februari 2021, van <https://www.volkskrant.nl/werken/het-nieuwe-werken-na-de-coronacrisis-veel-meer-vanuit-huis-als-het-aan-deze-bedrijven-ligt~b26b407f/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>

Geerlings, S. NVWA, mei 2017. *De illegale puppyhandel*. Geraadpleegd op 11 april 2021, van <https://www.knmvd.nl/app/uploads/2018/08/De-illegale-puppyhandel.pdf>

Hart van Nederland, 27 oktober 2020. *Puppy's niet aan te slepen tijdens coronacrisis. 'Het is verschrikkelijk'*. Geraadpleegd op 25 maart 2021, van <https://www.hartvannederland.nl/nieuws/puppys-megapopulair-tijdens-coronacrisis>

Hondenrassen.eu z.d. *Eerste kennismaking met de dierenarts*. Geraadpleegd op 22 juni 2021, van <https://www.hondenrassen.eu/eerste-kennismaking-met-de-dierenarts/>

House of Animals, z.d. *Broedfokhandel*. Geraadpleegd op 28 maart 2021, van <https://www.houseofanimals.nl/broedfokhandel/>

House of Animals, z.d. *Ons commitment*. Geraadpleegd op 28 maart 2021, van <https://www.houseofanimals.nl/>

House of Animals², z.d. *#marktplaatsbedankt crowdfunding*. Geraadpleegd op 28 maart 2021, van <https://www.houseofanimals.nl/crowdfunding-marktplaats-bedankt/>

KNMVD z.d. *Waar kun je een melding maken van illegale hondenhandel?* Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <https://www.knmvd.nl/kennisbank/waar-kun-je-een-melding-maken-van-illegale-hondenhandel/>

KNMvD, 28 februari 2018. *Bericht NVWA over meldingen illegale hondenhandel*. Geraadpleegd op 28 maart 2021, van <https://www.knmvd.nl/bericht-nvwa-over-meldingen-illegale-hondenhandel/>

LICG z.d. *Gedragstherapie voor de hond*. Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <https://www.licg.nl/honden/gedragstherapie-voor-de-hond/#is-therapie-altijd-mogelijk>

LICG, z.d. *Vaccinatie van de hond*. Geraadpleegd op 10 april 2021, van <https://www.licg.nl/honden/vaccinatie-van-de-hond/#hondenziekten-nader-bekeken>

LICG, z.d. *Overzicht erfelijke aandoeningen bij honden*. Geraadpleegd op 10 april 2021, van <https://www.licg.nl/honden/overzicht-erfelijke-aandoeningen-bij-honden/#entropion>

LICG, z.d. *Stappenplan: herken de foute fokker*. Geraadpleegd op 28 maart 2021, van <https://www.licg.nl/foute-fokker/>

Mens en gezondheid. (30 april 2015). *De invloed van dieren op onze geestelijke gezondheid*. Geraadpleegd op 22 februari 2021, van <https://mens-en-gezondheid.infonu.nl/diversen/155129-de-invloed-van-dieren-op-onze-geestelijke-gezondheid.html#:~:text=Met%20een%20hond%20moet%20je,contact%20met%20je%20te%20maken>.

Miller, S. C., Kennedy, C. C., DeVoe, D. C., Hickey, M., Nelson, T., & Kogan, L. (2009). An examination of changes in oxytocin levels in men and women before and after interaction with a bonded dog. *Anthrozoös*, 22(1), 31-42. Geraadpleegd op 14 april 2021, van <https://doi.org/10.2752/175303708X390455>

NDG.nl, z.d. *Registreren hoe werkt dat?* Geraadpleegd op 11 april 2021, van <https://ndg.nl/registreren-hoe-werkt/>

NVWA z.d. *Dierenarts? Meld misstanden illegale hondenhandel*. Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/honden-en-katten/illegale-hondenhandel/dierenarts-meld-misstanden-illegale-hondenhandel>

NVWA z.d. *Regels voor stichtingen die honden of katten uit buitenland voeren*. Geraadpleegd op 22 juni 2021, van <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/honden-en-katten/regels-voor-stichtingen-die-honden-of-katten-uit-buitenland-invoeren#:~:text=Het%20dier%20heeft%20een%20geldige,in%20het%20land%20van%20herkomst.&text=Dit%20betekent%20dat%20u%20het,naar%20het%20andere%20mag%20brengen>

NVWA, z.d. *Welzijn en gezondheid gezelschapsdieren (huisdieren)*. Geraadpleegd op 28 maart 2021, van https://formdesk.minlnv.nl/kcdv/A_klacht_gezelschapsdieren_v1/?get=1&sidn=1dbdaec8091d4a619ee7cf9f6ddb4ac0

Overheid.nl, 2020. *Besluit identificatie en registratie van dieren*. Geraadpleegd op 11 april 2021, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0009019/2020-11-01#Hoofdstuk2>

Overheid.nl, z.d. *Besluit houders van dieren*. Geraadpleegd op 10 april 2021, van <https://wetten.overheid.nl/BWBR0035217/2015-09-15#Hoofdstuk1>

Puppyopvoeden.nl (z.d.). *Eerste keer naar de Dierenarts*. Geraadpleegd op 22 juni 2021, van <https://www.puppyopvoeden.nl/eerste-keer-naar-de-dierenarts/>

Raad van Beheer, z.d. *DNA-onderzoek bij je hond*. Geraadpleegd op 10 april 2021, van <https://www.houdenvanhonden.nl/gezondheid-en-gedrag-van-je-hond/dna-onderzoek-bij-je-hond/>

Raad van beheer. (z.d.) *Opvoeden van je hond*. Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <https://www.houdenvanhonden.nl/kopen-verzorgen-en-opvoeden-van-je-hond/opvoeden-van-je-hond/>

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland. 14 april 2021. *Registratie van honden*. Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/dieren-houden/identificatie-en-registratie-dieren/honden>

Rijksoverheid (z.d.) *Moet ik mijn hond laten chippen en registreren?* Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/dierenwelzijn/vraag-en-antwoord/moet-ik-mijn-hond-laten-chippen-en-registreren>

Rijksoverheid, z.d. *Coronavirus tijdlijn*. Geraadpleegd op 8 april 2021, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-tijdlijn>

Rijksoverheid, z.d. *Thuiswerken in coronatijd*. Geraadpleegd op 22 februari 2021, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/ondernemen-en-werken-in-coronatijd/thuiswerken-in-coronatijd>

Rijksoverheid², z.d. *Kort overzicht coronamaatregelen*. Geraadpleegd op 8 april 2021, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-covid-19/algemene-coronaregels/kort-overzicht-coronamaatregelen>

Rijksoverheid³, z.d. *Mag ik een huisdier uit het buitenland meenemen naar Nederland?* Geraadpleegd op 10 april 2021, van <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/dierenwelzijn/vraag-en-antwoord/mag-ik-een-huisdier-uit-het-buitenland-meenemen-naar-nederland>

RTL nieuws, 15 januari 2020. *Steeds meer hondjes blijken doodziek door toename illegale puppyhandel*. Geraadpleegd op 25 maart 2021, van <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5207233/corona-puppys-vaak-ziek-illegale-hondenfokkers-hondenhandelaren>

RTL Nieuws, 25 maart 2020. *De gevaren van lang thuiszitten: 'Eenzaamheid en depressie liggen op de loer'*. Geraadpleegd op 22 februari 2021, van <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5067991/corona-virus-covid-19-eenzaamheid-depressie-thuiswerken-verveling>

RVO, 18 mei 2020. Bedrijfsmatig huisdieren houden. Geraadpleegd op 28 april 2021, van <https://www.rvo.nl/onderwerpen/agrarisch-ondernemen/dieren-houden/huisdieren-houden-en-fokken/bedrijfsmatig-huisdieren-houden>

Samen Sterker Tegen Broodfokkers. z.d. Afbeelding. Geraadpleegd op 16 juni 2021, van http://www.samen-sterker-tegen-broodfokkers.be/?fbclid=IwAR0odSgysuMn4XuWQvc1_hXX4LOCVeEg4UjGhtfPPMHMsnSibXCA3kOJfp8

Sophia Vereniging, z.d. Aanpak malafide hondenhandel. Geraadpleegd op 14 april 2021, van <https://www.sophia-vereniging.nl/huisdieren/honden/malafide-hondenhandel/>

Stichting Nederlandse Databank Gezelschapsdieren (z.d.) *Regels omtrent het nieuwe EU-dierenpaspoort: alleen nog ingevuld en gelamineerd uit te geven door de dierenarts*. Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <https://ndg.nl/regels-omtrent-nieuwe-eu-dierenpaspoort-alleen-nog-ingevuld-en-gelamineerd-geven-dierenarts/>

Stichting platform verantwoord huisdierenbezit. 27 januari 2010. *Normbladen PVH (gidsen voor goede praktijken)*. Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <https://edepot.wur.nl/157422>

Timmermans, M, z.d. Malafide hondenhandel uit het buitenland. Geraadpleegd op 14 april 2021, van <https://www.doggo.nl/artikelen/aanschaf-van-een-hond/malafide-hondenhandel-uit-het-buitenland/>

Trimbos-instituut, 8 mei 2021. *Neerslachtiger, meer slaapproblemen en gedachten aan de dood door corona*. Geraadpleegd op 21 april 2021, van <https://www.trimbos.nl/actueel/nieuws/bericht/neerslachtiger-meer-slaapproblemen-en-gedachten-aan-de-dood-door-corona>

Van Leiden, I., Van Essenveldt, J., Woslink, J., Van Wijk, A., Endenburg, N., 2019 *Zo ziek als een hond?* Geraadpleegd op 25 juni 2021, van <https://www.knmvd.nl/app/uploads/2017/10/Zo-ziek-als-een-hond.pdf>

Van Lieshoud, M., De Zwaan, I. 21 oktober 2020. *Een huisdier maakt de coronacrisis draaglijker. 'We zeiden: dit is dé tijd voor een puppy'*. Geraadpleegd op 25 maart 2021, van <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/een-huisdier-maakt-de-coronacrisis-draaglijker-we-zeiden-dit-is-de-tijd-voor-een-puppy~bb087786/>

Verhuisdieren, z.d. *Hoe herken je broedfok?* Geraadpleegd op 10 april 2021, van <https://verhuisdieren.nl/dierenwelzijn/hoe-herken-je-broedfok>

Visser, G. 2007. *Serologisch testen en 'Vaccineren op maat'*. Geraadpleegd op 23 juni 2021, van <http://www.dierbewust.nl/wp-content/uploads/2015/10/VacciCheck-Artikel-Dier-en-Arts.pdf>

Wageningen university research z.d. *Diagnostiek: Hond en kat*. Geraadpleegd op 23 juni 2021, van https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksinstituten/Bioveterinary-Research/Diagnostiek/Hond-en-kat.htm?gclid=CjwKCAjwiLGGBhAqEiwAgq3q_pv6-ZWtjhNoYHR1SgdruZblbx2A6jG2ixpzufasY_minnqvVran9hoCtacQAvD_BwE

Zhu, H., Wei L., Niu, P. 2 maart 2020. *The novel coronavirus outbreak in Wuhan, China*. Geraadpleegd op 8 april 2021, van <https://link.springer.com/article/10.1186/s41256-020-00135-6>

Bijlagen

Bijlage I: interview met Robbert-Jan Schriek, dierenarts.

Volgens persoonlijke communicatie met dierenarts R.J. Schriek, op 9 april 2021, komen er sinds corona veel meer pups op de praktijk dan voorheen. Bij de eerste vaccinatie die de pups krijgen bij de eigenaar wordt het paspoort van de dieren gecontroleerd. Alhoewel deze bijna altijd volledig zijn ingevuld vallen er verschillende onderdelen op zoals; geboortedatum komt niet overeen met de vaccinatiedata, de dieren zijn te laat gevaccineerd en het gaat niet om een EU paspoort, maar een buitenlands paspoort. Echter geeft de verkoper van de pup soms aan dat de pup via een buitenlandse zwerfdierenorganisatie verkregen is. Schriek geeft aan dat het lastig is te achterhalen en te bewijzen of het nu echt om een illegale broodfokker gaat, soms is een paspoort niet zo netjes ingevuld. Of dit dan om een illegale broodfokker gaat is niet duidelijk te zeggen, het kan ook om de onwetendheid van de eigenaar van een gelegenheid nestje gaan.

Dierenarts R.J. Schriek geeft aan dat er veel onwetendheid lijkt te zijn bij eigenaren, vaak geven ze wel aan dat het er netjes uit zag en dat de verkoper vriendelijk was. Achteraf als het besproken wordt dan geven de eigenaren vaak de nodige gebreken wel aan zoals; de moederhond is niet beschikbaar, de pup wordt in je handen gedrukt, ze vragen geen persoonlijke vragen en de pup mag meestal direct meegenomen worden. Ook geeft Schriek aan dat het niet volledig duidelijk is welke stappen ondernomen moeten worden door een dierenarts of eigenaar om een vermoeden van malafide hondenhandel aan te melden, daarbij is het ook belangrijk dat dit niet teveel papierwerk kost. Dierenartsen zijn tegenwoordig erg druk en hebben/nemen hier niet de tijd voor. Volgens Schriek moet er meer kennis komen bij dierenartsen of eigenaren welke stappen er gezet kunnen worden bij het melden van illegale hondenhandel. Eigenaren kopen een pup en komen er na enkele dagen achter dat het dier ziek is, dan komen ze naar ons toe. Sommigen zijn ernstig ziek en hebben een langdurige behandeling nodig. Schriek merkt ook bij verschillende gevallen waarbij pups op een jonge leeftijd ziek in de kliniek komen op latere leeftijd tegen meer problemen aanlopen in de gezondheid of gedragingen.

Bijlage II: Enquête praktijkmedewerkers

Beste medewerker van een dierenkliniek. Ik ben Annick Dijk, studente Veterinair Praktijkmanager aan de Aeres Hogeschool Dronten en ik doe voor mijn afstudeerwerkstuk een onderzoek over illegale broedfok en malafide hondenhandel. Om mijn onderzoek af te kunnen ronden heb ik informatie nodig vanuit de praktijk over deze pups en hun gezondheid. Ik wil jullie hiervoor vragen om een moment te nemen om deze enquête in te vullen van ongeveer 10 minuten. Daarmee zouden jullie mij erg helpen en hoop ik jullie misschien wel te kunnen ondersteunen in de toekomst. De enquête is anoniem en de antwoorden zullen een half jaar beschikbaar blijven.

Graag vraag ik jullie ook om deze enquête onder collega's te delen, zodat ik meer antwoorden krijg en de uitslag betrouwbaarder zal zijn.

Hartelijk dank voor uw deelname.

Met vriendelijke groet,

Annick Dijk

1. Welke functie heeft u binnen de praktijk?
 - a. Dierenarts
 - b. Paraveterinair Dierenartsassistent
 - c. Praktijkmanager
 - d. Dierversorger
 - e. Anders namelijk...
2. Krijgt u vragen over de aanschaf van een pup? *(Bij nee door naar vraag 4)*
Ja/Nee
3. Op wat voor manier voorziet u deze eigenaar van informatie?
Consult op de praktijk
Consult telefonisch
Informatiebrief
Anders...
4. Heeft u een adviesgesprek met een nieuwe klant met pup? *(nee dan door naar afsluiting)*
Ja/Nee
5. Waar let u op bij het eerste bezoek van een nieuwe pup? (meerder antwoorden mogelijk)
Anamnese afnemen
Paspoort controleren
Pup controleren (gebit, hart, longen)
Chip controleren (kijken of deze geregistreerd is)
6. Welke stappen neemt u als u merkt dat er iets niet klopt? (Meerder antwoorden mogelijk)
Geen
Controle van de vaccinatie door middel van bloedonderzoek
Advies voor hervaccinatie
Kliniek maakt melding
Advies aan eigenaar om melding te maken
Anders...

7. Welke problemen ziet u voorkomen bij pups uit vermoedelijk illegale broedfok en malafide hondenhandel?
Hartproblemen
Lichamelijke problemen
Gedragsproblemen
Giardia
Parvo virus
Bordetella
Overige...
8. Zijn er nog andere problemen die nog niet genoemd zijn?
Openvraag
9. Heeft u wel eens vermoedens van illegale broedfok of malafide hondenhandel gemeld? *(Bij nee door naar vraag 14)*
Ja / Nee
10. Waar heeft u dit gemeld?
NVWA
Anders..
11. Wat vond u van de stappen die u moest uitvoeren? (meerdere opties mogelijk)
Moeilijkheidsgraad: Moeilijk, matig, makkelijk.
Tijd: Veel tijd nodig, was goed in te vullen, zo gedaan.
12. Wat mist u bij de meldingsprocedure,
Openvraag
13. Wat zou het u gemakkelijker maken?
Openvraag
14. Wat adviseert u de eigenaar van de pup van illegale broedfok of malafide hondenhandel?
Bloedonderzoek, fokker aangeven, meedoen aan onderzoeken
15. Heeft u nog verdere opmerkingen?
Openvraag

Hartelijk dank voor het deelnemen aan deze enquête. De gegevens zullen de komende maand verwerkt worden in het onderzoek. Van hieruit wordt er gekeken naar de benodigdheden die dierenartsen en eigenaren nodig hebben om een melding te maken en de pup in het eerste levensjaar te ondersteunen.

Met vriendelijke groet

Annick Dijk studente Veterinair Praktijkmanager aan de Aeres Hogeschool Dronten

Bijlage III: Steekproefcalculator enquête

A. Vul hieronder de 3 kengetallen van de calculator in:	B. Resultaat :
1. Hoe groot is de steekproefmarge die u wilt toelaten? (%) Een steekproefmarge van 5% is gangbaar bij marktonderzoek.	Steekproefgrootte bij een betrouwbaarheidsniveau van: 90%
5	228
2. Wat is de omvang van de populatie? Wanneer de omvang niet bekend is, vult u dan 20000 in.	Steekproefgrootte bij een betrouwbaarheidsniveau van: 95%
1440	303
3. Welke uitkomst verwacht u in het onderzoek? (%) Wanneer dit vooraf niet is in te schatten, vult u dan 50 in.	Steekproefgrootte bij een betrouwbaarheidsniveau van: 99%
50	454

FIGUUR 6 STEEKPROEFCALCULATOR (ALLESOVERMARKTONDERZOEK, Z.D.).

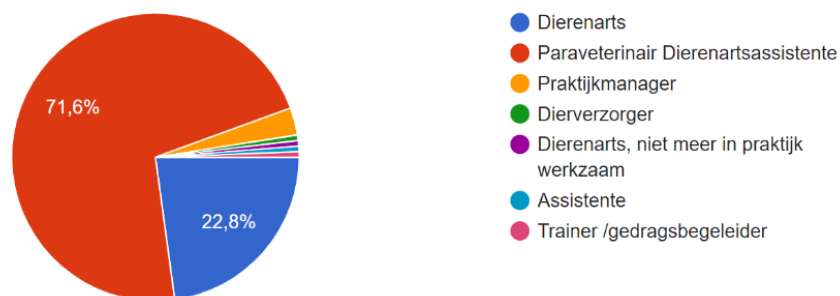
Bijlage IV: Uitgewerkte enquête onder praktijkmedewerkers

De enquête heeft op twee facebook groepen opengestaan vanaf 5 juni 2021 tot en met 20 juni 2021. Ongeveer 2 weken. Eén facebookgroep was Vedias (voor dierenartsassistenten) en daarnaast een groep voor dierenartsen. De enquête heeft 162 reacties ontvangen. Volgens de steekproefcalculator in bijlage III was een aantal van 228 voor 90 procent betrouwbaar. Ondanks dat de enquête niet de hoeveelheid respondenten heeft ontvangen dan gehoopt zijn de gegevens toch meegenomen in het afstudeerwerkstuk.

De enquête heeft 162 respondenten waarvan 71,6 (116) procent dierenartsassistenten, 22,8 (37) procent dierenartsen en enkele praktijkmanagers, dierversorger of trainer/gedragsbegeleider.

Welke functie heeft u binnen de praktijk?

162 antwoorden

FIGUUR 2 RESPONDENTEN VAN DE ENQUÊTE

82,1 (133) procent van de respondenten krijgen vooraf vragen over de aanschaf van een pup.

De informatie vooraf wordt voornamelijk gegeven door middel van een telefonisch consult en een consult op de praktijk. Daarnaast worden er ook informatie brieven meegegeven of doorverwezen naar de website. Ook vindt er mail contact plaats met nieuwe eigenaren. Tevens geeft een respondent aan door te verwijzen naar de puppy checklist van de LICG.

86,4 (140) procent van de respondenten heeft een advies gesprek met een eigenaar van een nieuwe pup.

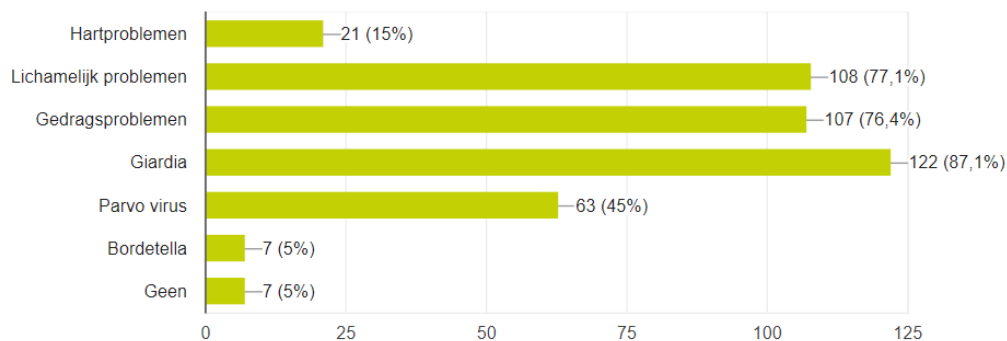
Van de 140 respondenten nemen de meeste respondenten een anamnese af, controleren het paspoort, controleren de pup en de chip. Enkele focussen zich voornamelijk op het paspoort, de chip en de pup. Daarnaast vragen enkele concreet naar de herkomst van de pup, met focus of de ouderdieren gezien zijn. Bij twijfels over de fokker geeft een respondent aan deze op te zoeken op internet.

De stappen welke het meeste genomen worden zijn voornamelijk advies voor hervaccinatie en advies geven aan de eigenaar om een melding te maken. Van de 140 reacties zijn er 51 welke een melding maken dat is 36,4 procent. Verschillende respondenten geven aan vaker een melding gedaan te hebben maar daarvan geen terug koppeling hebben gekregen. 10,7 procent (15) adviseert om een bloedonderzoek te doen om te controleren op de vaccinaties.

In figuur 3 zijn de problemen zichtbaar welke het meeste voorkomen volgens de respondenten.

Welke problemen ziet u voorbij komen bij pups uit vermoedelijk illegale broedfok of malafide hondenhandel?

140 antwoorden

FIGUUR 3 DE AANGEGEVEN PROBLEMEN UIT DE ENQUÊTE

Andere problemen welke genoemd zijn:

23 respondenten geven aan dat de pups meestal te jong zijn of jonger dan aangegeven in het paspoort.

Enkele keren wordt Leishmania genoemd.

5 respondenten geven aan dat rabies vaccinatie niet klopt

8 respondenten geven aan dat de registratie vaak niet klopt of dat het dier zelfs niet gechipt is.

Enkele geven ook aan dat de pups erg mager zijn

Enkele geven ook aan dat het ras niet klopt

Pups hebben slecht ontlasting, vaak diarree

Pups hebben vaak last van parasieten.

Enkele geven aan luchtwegproblemen

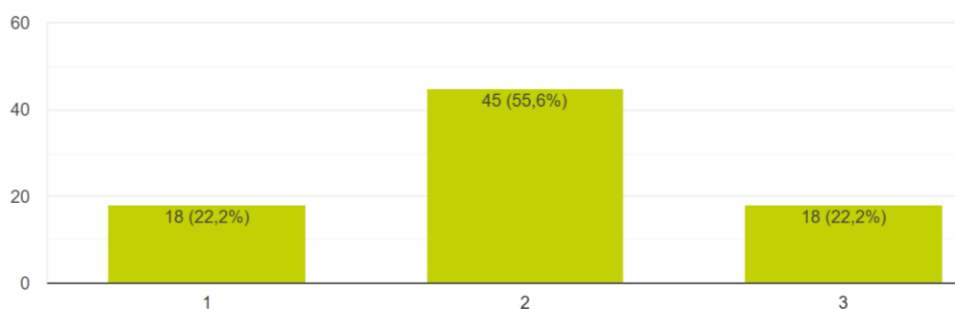
50 procent (81) geven aan wel eens een melding te hebben gemaakt, de andere 50 procent heeft nog nooit een melding gemaakt.

Van de 81 respondenten geeft 92.6 procent aan een melding te hebben gemaakt bij de NVWA. Ook zijn er meldingen gedaan bij de dierenpolitie, 144, House of animals, marktplaats en dierenbescherming.

Van de respondenten welke een melding hebben gemaakt geeft 55,6 procent aan het qua moeilijkheidsgraad neutraal te vinden. Daarnaast geeft 22,2 procent aan het moeilijk en makkelijk te vinden. Zie figuur 4.

Wat vond u van de stappen die u moest uitvoeren? (Moeilijkheidsgraad)

81 antwoorden

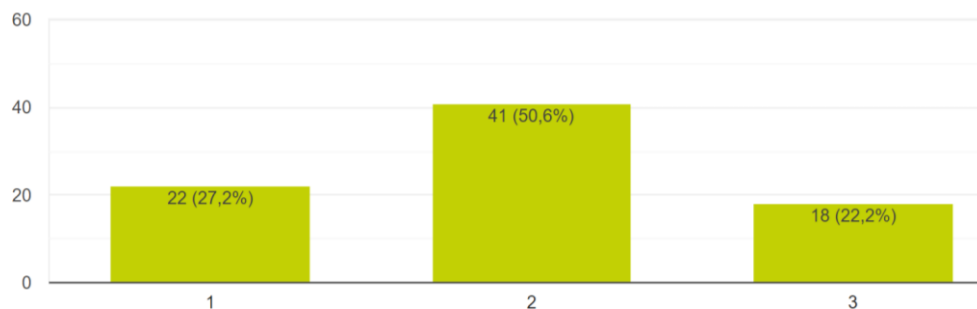

FIGUUR 4 MOEILIKHEIDSGRAAD MELDING MAKEN UIT DE ENQUÊTE

Qua tijdsduur geeft 50,6 procent aan het neutraal te vinden en 27,2 procent geeft aan dat het veel tijd kost om een melding te maken. Zie figuur 5.

Wat vond u van de stappen die u moest uitvoeren? (Tijdsduur)

81 antwoorden

FIGUUR 5 TIJDSDUUR MELDING MAKEN UIT DE ENQUÊTE

Voornamelijk wordt er aangegeven bij dat gene wat mensen missen bij het maken van een melding om achteraf nog een terugkoppeling te krijgen of te horen dat de melding serieus wordt genomen. Daarbij geven enkele ook aan dat er een makkelijkere manier moet komen om een melding te maken. Het klachtenformulier sluit niet aan op de informatie welke de praktijk heeft en de bestanden zijn te klein en van de gevraagde bestanden kunnen er maar drie toegevoegd worden. Volgens de respondenten lijkt het goed om meer bevoegdheid te creëren voor de NVWA. Korte procedures te ontwikkelen voor het melden met daarbij één meldpunt welke telefonisch kan of waarbij de overige informatie via de mail gestuurd kan worden. Daarnaast vinden de respondenten het ook prettig om via een directe link bij het meldpunt uit te komen.

De respondenten welke geen melding hebben gemaakt geven aan dat de werkgever het niet wilt of dat de dierenarts de meldingen maakt. De praktijkmedewerkers laten het melden aan de eigenaren over. Echter, eigenaren willen geen gedoe en zijn blij met hun hond, dus gaan geen melding maken om het risico te lopen om hun nieuwe aanwinst kwijt te raken. Enkele weten niet waar en bij wie de melding gemaakt kan worden en daarnaast geven sommige aan niet alle gevraagde informatie te beschikken. Een respondent gaf aan dat het dier er niet mee is geholpen.

83,3 procent (135 respondenten) adviseren de eigenaar van een pup voornamelijk om de fokker aan te geven. Daarnaast adviseert 33,3 procent (52 respondenten) om mee te doen aan onderzoeken en 12,3 procent 20 respondenten adviseert een bloedonderzoek om ziektes en vaccinaties te controleren. Overige geven aan de consequenties te bespreken met de eigenaar en geven het advies om het dier goed te socialiseren. Enkele adviseren om de pup te retourneren en anderen te waarschuwen, maar eigenaren zijn meestal al gehecht aan het dier. Voornamelijk is het na aanschaf belangrijk om anderen te waarschuwen voor een slechte aankoop.

Overige opmerkingen welke gegeven worden bestond voornamelijk uit de reactie dat de nieuwe eigenaren voor aanschaf te weinig kennis hebben over de illegale broedfok en malafide hondenhandel en laten zich daardoor gemakkelijk inpakken door deze handelaren. Het lijkt de respondenten belangrijk om bij deze mensen meer kennis op te brengen of de handel te minderen.